

ANDREEA MIHAELA BĂLTĂREȚU

ECONOMIA TURISMULUI

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.).

ANDREEA MIHAELA BĂLTĂREȚU

ECONOMIA TURISMULUI

Copyright © 2012, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BĂLTĂREȚU, ANDREEA MIHAELA

Economia turismului / Andreea Mihaela Băltărețu. -
București : Pro Universitaria, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-036-0

338.48(075.8)

PREFAȚĂ

În prezent, turismul presupune deplasarea unui flux important de oameni pe măsură ce numărul de locuitori ai Planetei crește iar factori precum stresul și poluarea își pun amprenta în mod decisiv asupra deciziei de achiziționare a unor pachete turistice. Însă, activitățile derulate de turiști atât pe timpul deplasării cât, mai ales, la locul de destinație turistică, au un impact major în plan economic, socio-cultural și asupra mediului ambiant. Astfel, turismul poate contribui la dezvoltarea economiei locale, la crearea de locuri de muncă, la atenuarea sărăciei, la îmbogățirea nivelului de cunoaștere al individului dar și la degradarea și distrugerea mediului, uneori ireversibilă, la efecte adverse asupra biodiversității.

În acest context favorabil practicării turismului, lucrarea de față își propune o introducere în conceptele specifice, identificarea principalilor factori de influență asupra turismului și analizarea unor forme actuale ale turismului, cu accent pe turismul cultural, turismul rural, turismul arheologic, turismul pentru tineret și, mai ales, turismul de aventură-un segment de piață în plină expansiune care oferă experiențe noi și/sau unice.

În continuare, accentul se pune pe cele patru componente esențiale ale ofertei turistice și anume potențialul turistic, respectiv patrimoniul mondial cultural și natural UNESCO din România, baza tehnico-materială a turismului, personalul din industria turistică și serviciile turistice. Toată această prezentare este însoțită de metode, instrumente, tehnici și indicatori specifici economiei turismului și anume cei care cuantifică locul turismului în economie, circulația turistică, ocuparea forței de muncă, eficiența economică și socială. Aspectele teoretice sunt ilustrate prin intermediul studiilor de caz și anume atitudinea europenilor față de dialogul intercultural pe continent, față de turism ca și Raportul privind competitivitatea turismului și călătoriilor în anul 2011.

Un material cu o asemenea tematică nu se poate încheia fără a aborda importanța calității mediului pentru turism-materia primă a activității turistice ce reprezintă forța de penetrare pe piețele turistice interne, regionale și internaționale.

Prin urmare, lucrarea de față se adresează studenților și masteranzilor care studiază în cadrul facultăților cu profil economic și geografic, cercetătorilor, specialiștilor în domeniu, agenților economici dar și turiștilor de pretutindeni, reprezentând punctul de plecare în

aprofundarea cercetării de specialitate în domeniul turistic, geografic dar și în sectoarele conexe.

Orice călătorie, indiferent de scop, destinație și persoanele însoțitoare, reprezintă o șansă unică de fiecare dată, de a admira peisaje deosebite, de a cunoaște oameni diferiți, de a parcurge trasee de o neasemuită frumusețe, de a face ceva nou, de a contempla în fața unor monumente străvechi, toate acestea însuflețindu-ne și dându-ne puterea de a o lua de la capăt în fiecare zi, indiferent de greutatea cu care ne confruntăm.

Autorul

CAPITOLUL 1.

TURISMUL ȘI SEMNIFICAȚIA SA ECONOMICO-SOCIALĂ

Industria călătoriilor și a turismului este considerată ca fiind cea mai importantă și mai diversă industrie a lumii. Multe națiuni ale lumii o consideră ca prima sursă de venituri a economiei, prima industrie generatoare de locuri de muncă, prima industrie ce determină creșterea sectorului privat și prima industrie care determină dezvoltarea infrastructurii. Astfel, dezvoltarea turismului este încurajată, mai ales, în țările în dezvoltare în care alte forme ale dezvoltării economice cum ar fi manufacturile sau exportul de resurse naturale nu sunt viabile din punct de vedere comercial.

1.1. Terminologie turistică

Organizația Mondială a Turismului (O.M.T.) este organismul interguvernamental major care creează cadrul general de desfășurare a activității turistice în lume. În anul 1991, O.M.T. și Guvernul Canadei au organizat la Ottawa Conferința Internațională asupra Statisticilor Călătoriilor și Turismului, ocazie cu care s-a adoptat un set de rezoluții și recomandări cu privire la conceptele utilizate în turism, definiții și clasificări. Astfel¹:

- **călătorul** este reprezentat de totalitatea persoanelor care se deplasează între două sau mai multe locații în orice scop, turistic sau neturistic;
- **turismul** reprezintă activitatea persoanelor care călătoresc către și rămân în locurile aflate în afara mediului lor obișnuit (uzual) pe o perioadă de timp de cel mult un an pentru relaxare, afaceri sau alte scopuri;
- **vizitatorul** reprezintă orice persoană care călătorește într-un loc altul decât cel obișnuit pentru mai puțin de 12 luni consecutive și al cărei scop principal nu este acela de prestare a unei activități lucrative la locul vizitat;
- **turistul (overnight visitor - vizitatorul „de peste noapte”)** este vizitatorul care rămâne cel puțin o noapte în mijloacele de cazare colective sau private la locul vizitat;

Corespunzător, putem face o demarcație între termenii de turist intern și turist internațional. Astfel, **turistul intern** poate defini ca reprezentând vizitatorul temporar care se deplasează în interiorul granițelor țării de reședință pe o perioadă de timp cuprinsă între 24 de ore și un an pentru orice alt motiv decât acela de prestare a unei activități lucrative remunerate la locul de destinație. **Turistul internațional** este vizitatorul temporar care se deplasează în afara granițelor țării de reședință pe o perioadă de timp cuprinsă între 24 de ore

¹ *International Tourism: A Global Perspective*, OMT, Madrid, 1997, pag. 5

și un an pentru orice alt motiv decât acela de prestare a unei activități lucrative remunerate la locul de destinație.

- **excursionistul (same day visitor - vizitatorul „de aceeași zi”)** este vizitatorul care nu-și petrece noaptea în mijloace de cazare colective sau private la locul vizitat.

Reprezentarea schematică a tipologiei noțiunilor anterioare este următoarea:

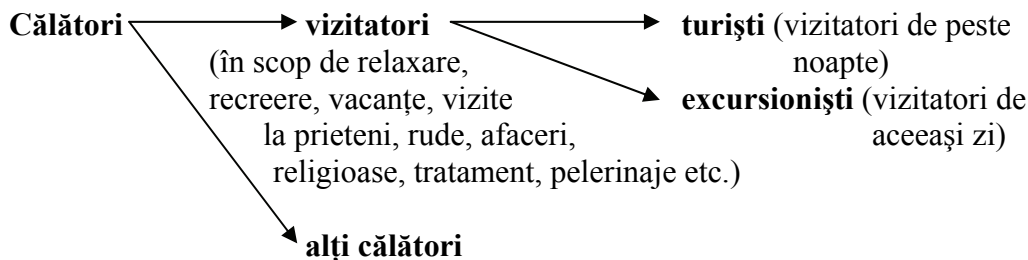

Figura nr. 1.1. Clasificarea călătorilor

O altă noțiune ce necesită clarificări conceptuale este cea de **vacanțier**. Acesta poate fi definit ca *reprezentând vizitatorul care se deplasează pentru propria plăcere în afara reședinței obișnuite pe o perioadă de timp de cel puțin patru zile, făcându-se în acest fel o diferențiere între turismul de week-end (1-3 zile) și turismul de vacanță (peste patru zile).*

În categoria alți călători din figura nr. 1.1. sunt incluse toate acele persoane care nu au scop turistic pe teritoriul unei țări precum:

- persoanele care au scop lucrativ remunerat;
- persoanele care își schimbă domiciliul;
- lucrătorii din zonele de frontieră;
- călătorii în tranzit: *acele persoane care pentru a ajunge la locul de destinație turistică traversează una sau mai multe țări pe al căror teritoriu opririle sunt de scurtă durată și nu au scop turistic;*
- nomazii;
- imigranții;
- refugiații;
- apatrizii;
- diplomații și familiile acestora;
- atașatii diplomatici de toate categoriile și familiile acestora (militari, culturali etc.).

În proiectul noii Legi a turismului, **turismul** este definit ca “o ramură prioritară a economiei naționale, cu funcții complexe, care include activitățile desfășurate pentru producerea de bunuri și servicii oferite spre consum turiștilor”.

În aceeași Lege a turismului (proiect) patrimoniul turistic este reprezentat de resursele turistice și structurile realizate în scopul valorificării lor prin activități de turism.

Potențialul turistic poate fi clasificat pe baza următoarelor criterii după cum urmează²:

1. criteriul genetic:

- *potențial turistic natural* (relief, climă, floră, faună etc.);
- *potențial turistic antropice* (obiective istorice, religioase, manifestări culturale etc.);

2. criteriul funcționalității (gradul de recunoaștere):

- *potențial turistic funcțional (activ)*, intrat în circuitul turistic al unui teritoriu;
- *potențial turistic latent (disponibil)* care reunește acele componente naturale sau antropice ale unei regiuni (zone) care, din anumite motive, nu au devenit elemente de polarizare turistică;

3. criteriul capacității (volumului):

- *potențialul turistic total (absolut)* care vizează, pe de o parte, intrarea în circuitul turistic a tuturor componentelor dintr-un teritoriu, iar pe de altă parte, exploatarea la parametri maximali posibili a componentelor;
- *potențialul turistic relativ* ce constituie doar o parte a potențialului turistic dintr-un teritoriu dat, care poate funcționa și independent ca element de atracție turistică;

4. criteriul limitei de consum:

- *potențial turistic nepuizabil* format din acele resurse turistice a căror capacitate de exploatare turistică nu poate fi epuizată (teoretic): relief, ape etc.;
- *potențial turistic epuizabil* care include componentele epuizabile în decursul timpului (faună, floră etc.).

În conformitate cu proiectul Legii turismului, **resursele turistice** reprezintă „*componente ale mediului natural și antropice, care prin calitățile și specificul lor sunt recunoscute, înscrise și sunt sau pot fi valorificate prin turism, în măsura în care nu sunt supuse unui regim de protecție integrală*”.

În cele ce urmează, se va realiza o **tipologie a resurselor turistice** pe baza a diverse **criterii de clasificare:**

1. din punctul de vedere al conținutului³:

- *naturale*: elemente geomorfologice, de climă, de floră și de faună, peisaje, zăcăminte de substanțe minerale și alți factori;
- *antropice*: monumente arheologice, situri arheologice, monumente, ansambluri memoriale, ansambluri și rezervații de arhitectură, monumente și ansambluri memoriale, monumente

² Cândea Melinda, Șimon Tamara, *Potențialul turistic al României*, Editura Universitară, București, 2006, pag. 10

³ Legea turismului-proiect

tehnice și de artă, muzee, elemente de folclor, artă populară și altele asemenea;

2. din punctul de vedere al valorii, exprimată prin originalitate și unicitate, pot fi identificate⁴:

- *resurse unice, rare și originale* (unice) la scara întregii planete (cascada Niagara, Piramidele etc.);
- *resurse de creație-originale*, dar înregistrându-se în forme apropiate, în diverse zone (orașe cetăți, parcuri naționale);
- *resurse atractive*, comune celor mai multe zone turistice ale lumii (mări liniștite, peisaje deosebite);

3. după gradul de polarizare a resurselor turistice:

- *resurse turistice concentrate* într-un teritoriu relativ restrâns ca întindere (peșterile din Munții Apuseni);
- *resurse turistice dispersate* pe arii teritoriale relativ întinse (apele minerale din centrul României);

4. din punctul de vedere al răspândirii în teritoriu⁵:

- *resurse turistice nodale*, de genul unei stațiuni sau grup de stațiuni, caracterizate prin faptul că se concentrează pe o arie teritorială restrânsă și sunt pretabile, în principal, pentru turismul de sejur;
- *resurse turistice liniare*, situate de-a lungul unui circuit sau de-a lungul coastelor, destinate, cu prioritate, turismului itinerant.

Putem concluziona faptul că potențialul turistic, respectiv, resursele turistice, indiferent de forma și conținutul lor, determină orientarea fluxurilor turistice, influențând, în același timp, și dinamica activității turistice.

1.2. Importanța economico-socială, culturală și ecologică a turismului

Cercetările întreprinse asupra importanței turismului în economie relevă faptul că acesta are un impact considerabil asupra economiilor, societăților, culturilor și mediului ambiant al destinațiilor turistice.

Turismul are patru categorii de efecte la nivel național și internațional după cum urmează:

1. asupra economiei.

Turismul acționează ca un factor stimulator al sistemului global. Astfel, turistul este un consumator de bunuri și servicii, cheltuielile efectuate de acesta pe teritoriul destinației gazdă reprezintă venituri (încasări) pentru bugetul local și populația locală. Aceste venituri intră în circuitul economic și, cu cât numărul de rotații este mai mare, cu atât efectele pozitive sunt mai ridicate. Prin urmare,

⁴ Minciu Rodica, *Economia turismului*, Ediția a II-a revăzută, Editura Uranus, București, 2004, pag. 165

⁵ Idem